

Norsk Arbeidsmands Forbund

Beretning 1902-04

331.81 (481)2

N

lx

Arbejderbevægelsens
Arkiv
og
Bibliotek

331.81 (481/2

Ar

l. x

Beretning

om

Norsk arbeidsmandsforbunds virksomhed

fra landsmødet i Bergen 1902 til landsmødet i Trondhjem 1904.

Paa det i Bergen 1902 afholdte landsmøde valgtes som medlemmer af forretningsudvalget følgende: Olav Strøm, formand, Kristen Tørrer, kasserer, Richard Hansen, Gunnar Sethil og A. Karlsen.

Til medlemmer af forbundsstyret valgtes Svend Skaardal, Alb. Moeskau, J. Karlgren, J. Birkeland, A. Kalvaa, J. K. Sundt og Joh. Gudmundsen.

Samtlige dengang valgte medlemmer af forbundsstyret staa fremdeles som saadanne, hvorimod kun 3 af de paa forrige landsmøde valgte medlemmer af forretningsudvalget, nemlig K. Tørrer, Richard Hansen og Gunnar Sethil, er bleven staaende.

A. Karlsen maatte, grundet Kristiania ølbryggeriarbejderes udmeldelse af forbundet, trække sig tilbage fra forretningsudvalget allerede sommeren 1902. I hans sted valgte forbundsstyret Joh. Svan, der fungerede til mai maaned 1903, da han reiste til Amerika. Som nyt medlem valgtes da af forbundsstyret, paa dets ordinære møde i april, P. Fjeld.

Paa det den 2den januar 1903 afholdte ekstraordinære forbundsstyremøde, hvor Richard Hansen ansattes som forbundets midlertidige formand, valgtes som nyt medlem Ivan Bjerkmann. Forretningsudvalget har i de forløbne 2 aar afholdt ialt 81 møder og forbundsstyret i samme tidsrum 3 møder, hvoraf et ekstraordinært.

Som bekendt opstod der paa forrige landsmøde spørgsmaal om de af forretningsførereren fremlagte regnskapers rigtighed, specielt hvad angik Røroskonflikten. Men da de, for granskningen af denne sag, nødvendige bøger og bilage ikke havde forhaanden, blev det paalagt det nyvalgte forretningsudvalg at undersøge saavel forbundets som Eidets og Røros afdelingers streikeregnskaber, for at bringe klarhed i forholdet.

Efterat den paa landsmødet valgte hovedkasserer havde tiltraadt sin stilling (1ste juli 1902), blev denne sag optaget i forretningsudvalget, og besluttede dette at paalægge kassereren og formanden at gennemgaa regnskaberne for Røroskonflikten.

Ved denne foreløbige undersøgelse viste det sig, at der i forbundets regnskaber var opført som udgift til Hyttarbejdernes forening bl. a. et beløb paa 1740 kr., der ifølge bilage kun udgjorde kr. 17,40.

For yderligere at bringe klarhed i denne sag, paa lagde udvalget Strøm at reise til Røros og Eidet, medtagende forbundets streikeregnskaber og bilage, for at bestyrelserne i de derværende afdelinger kunde faa anledning til at sammenligne dem med sine egne streikeregnskaber. Ved denne undersøgelse viste det sig, at Strøms regnskaber var rigtige, hvad angik Eidets grubearbejderforening, hvorimod der for Hyttarbejdernes fagforenings

l. x

vedkommende konstateredes, at Strøms regnskaber var urigtige, grundet det fornævnte feilførte beløb.

Efter denne undersøgelse blev Strøm af forretningsudvalget tilspurgt om, hvorvidt han hadde det manglende beløb i behold, hvilket han besvarede med, at han endnu ikke hadde faaet tid til at gjøre op for det sidste kvartal (2det kv. 1902); men at han antog ihvertfald at noget af det var i behold, og at han selvfølgelig maatte se til at skaffe det manglende beløb tilveie. Endelig anmodede han udvalget om, at der ikke maatte blive noget offentliggjort angaaende dette forhold, som han mente var opstaaet uden hans vidende.

Dette fandt forretningsudvalget rimeligt, da det endnu ikke hadde nogen anelse om, at der ogsaa var andre feil ved regnskabet. Imidlertid fandt man det lidt besynderligt, at Strøm kun hadde overleveret den nye kasserer som kassabeholdning 60 kr., og at han ventede saa længe med at forelægge regnskabet for 2det kv. 1902.

Forretningsudvalget forlangte da, at regnskabet for 2det kv. skulde forelægges revisorerne. Samtidig gjordes disse opmærksom paa forholdet og anmodedes om at fremkomme med opplysning om den virkelige underbalance.

Ved denne revisjon konstateredes, at der i kassen manglede et beløb af kr. 3957.51.

Dette vakte, som rimeligt kunde være, den største bestyrtelse inden forretningsudvalget. Ikke mindst bestyrtet herover var tilsyneladende hr. Strøm selv, der tilspurgt om forholdet erklærede, at han ansaa det som umuligt at han var i saa stor underbalance, da de tidligere revisorer altid omhyggelig hadde gjennomgaaet regnskaberne og optalt kassens beholdning. At han var i nogen underbalance, troede han nok; men han følte sig overbevist om, at dette store beløb maatte komme fra feilposter i regnskabet, fra den tid han var alene paa kontoret og var overlæst med arbeide.

Da desuden revisorerne kun hadde gjennomgaaet det sidste kvartal af Strøms regnskaber, og da man efter det allerede oplyste ikke kunde nære nogen tillid til den tidligere revisjon, var udvalget tilbøielig til at antage, at der i de tidligere regnskaber kunde være feilført beløb paa indtægtsiden, i lighed med hvad som var bleven gjort paa udgiftsiden i Rørosregnskabet. Da forbundet desuden nu stod midt oppe i konflikten ved Spigerværket, og en afsløring af disse forhold kunde havt en skjæbnesvanger indflydelse paa udfaldet

af denne, besluttede forretningsudvalget at udsætte sagens afgjørelse til førstkomende forbundsstyremøde, idet man gik ud fra, at intet derved vilde være tabt, da Strøm nu intet hadde at gjøre med regnskaberne og kassen.

En yderligere grund for en saadan udsættelse var, at den departementale komite til udarbeidelse af arbeidsreglement for offentlige arbeider, hvoraf Strøm var medlem, nu paa det nærmeste var færdig med gjennomgaaelsen af det innsamlede materiale og ifærd med at opsætte reglementet.

Udvalget fandt derfor, at det vilde være uheldig paa dette tidspunkt at foretage noget, der kunde føre til, at vor representant i komiteen blev nødt til at fratrede før arbeidet var færdigt.

Sagen forelagdes derpaa for det den 10. april 1903 i Kristiania samlede forbundsstyre. Strøm, der var tilstede og dirigerede mødet, erklærede her ikke at være sig bevidst at ha underslaaet et saa stort beløb, som det af revisorerne var paastaaet, og gjorde han gjældende, at han var sikker paa aldrig at ha forbrukt mere end sin løn. Forbundsstyret, der fandt saken pinlig, besluttede saa, for ikke at dømme formanden uten sikre beviser, at nedsætte en komite med det oppdrag at gjennomgaa forbundets regnskaber fra den tid Olav Strøm overtog dem til utgangen af 2det kv. 1902, og forelægge resultatet af denne undersøgelse paa ekstraordinært styremøde, hvilket besluttedes afholdt i Kristiania umiddelbart efter Landsorganisationens kongres. Man gik nemlig ud fra, at en del af styrets medlemmer da alligevel vilde komme til byen som representanter til kongressen.

Til medlemmer af komiteen valgtes J. Karlgren og Svend Skaardal.

Denne komite paabegyndte sit arbeide umiddelbart efter styremødet og fortsatte hermed en uge, hvorefter de reiste hjem, for atter at optage arbeidet med undersøgelsen en uge før Landsorganisationens kongres tog sin begyndelse.

I denne tid hadde komiteen gjennomgaaet samtlige af Strøm førte regnskaber, og var den kommet til det resultat, at underslaget udgjorde kr. 3980.62.

I den fra komiteen, for det ekstraordinære styremøde 2den juni 1903, forelagte innstilling, hvilken findes indtaget i forhandlingsprotokollen, fremholdtes at underslaget er foregaaet lidt etterhvert i løbet af de aar Strøm har vævet forretningsfører, samt at skylden for at underslaget er bleven saa stort, maa

for en væsentlig del tillægges de tidligere revisorers slovhed og godtroenhet.

Komiteen foreslog derfor: at Strøm suspenderes fra sin stilling som forbundets formand og at det samlede styre i henhold til lovens § 15 e ansætter en anden, der har at fungere indtil førstkomende landsmøde. Denne komiteens innstilling vedtoges. Ligeledes vedtoges efter endel debat et forslag om at sætte Strøm under tiltale for underslag af forbundets midler.

Til formand istedetfor Strøm foreslog forretningsudvalget som no. 1 Alb. Moeskau, 2 Gustav Johansen. Men da den første, grundet sine private gjøremaal, ikke paa nogen maade var at formaa til at modtage hvervet, og da der om den anden ikke oppnaades fuld enighet, ligesom det heller ikke lykkedes at faa sat sig i forbindelse med ham, saa man kunde faa hans udtalelse om, hvorvidt han var villig til at overtage stillingen, blev Richard Hansen enstemmig valgt til formand.

Angaaende den mod Olav Strøm reiste retssag, skal vi her, da vi anser den sag for at være mødets deltagere bekjent, kun faa opplyse, at retten fandt, grundet Strøms forklaring under forundersøgelsen, at regnskaberne maatte yderligere gjennomgaaes, for at bringe paa det rene, hvor stort underslaget var, og om hvorvidt det kunde siges at være begaaet med forsæt. I den hensigt oppnevnte retten 2 sagkyndige revisorer til at gjennomgaa forbundets regnskaber.

Resultatet af denne undersøgelse viste et samlet underslag af kr. 4133.28.

Grunden til denne uoverenstemmelse med det af den tidligere revisjon fremlagte resultat beror paa, at en fra Den fagl. landsorganisation til forbundet indbetalt sum paa kr. 1923.70 var indført i forbundets bøger som kr. 1723.70, hvilket den af forbundet nedsatte revisjonskomite rimeligvis har overseet, da det paa bilaget oppførte 9-tal lettelig kunde læses som et 7-tal, hvorfor man, for at konstatere hvilket var ret, nødvendigvis maatte konferere med landsorganisationens regnskaber. Men foruden denne feil fandtes ogsaa endel mindre udgiftsposter, der var oppført med et forlidet beløb, samt desuden en bankbog lydende paa kr. 32.07, der var innsat i Akers sparebank, og hvilken først under retsforhandlingerne af Strøm blev overleveret til kassereren. Denne bankbog hadde hverken forretningsudvalget eller revisorerne tidligere noget kjendskab til.

I anledning de paa landsmødet i Bergen 1902 vedtagne resolutioner angaaende: Time-

trækken om vinteren ved offentlige anlæg, barrakkespørgsmaalet, læge og medicin for statens arbeidere og deres familier, lørdags-ettermiddags og natarbeidet samt attestsystemet besluttede forretningsudvalget at bemyndige forbundets daværende formand til at forelægge disse spøragsmaal samt de i den anledning vedtagne resolutioner for den departementale komite, der var nedsat for at udarbeide regler angaaende arbeidet ved offentlige anlæg m. v., hvilken komite ved formanden selv, som bekjent, var medlem af.

Derimod har forretningsudvalget ikke set sig istand til at etterkomme det af forrige landsmøde givne paalæg: at fremlægge for dette landsmøde et paa statistik bygget forslag til opprettelse af en hele forbundet omfattende sygekasse, væsentlig af den grund, at det har vist sig umulig at tilveiebringe en paalidelig sygestatistik inden vort forbund.

Dernæst finder forretningsudvalget det meget betænkelig at gaa gang med opprettelsen af en saadan kasse inden vort forbund, da en stor del af medlemmerne, særlig fabrikarbeiderne, allerede før er obligatorisk bundne til de ved fabrikanlæggene opprettede sygekasser, ligesom ogsaa en stor del foreninger har opprettet saadanne. Forretningsudvalget vover derfor ikke, af hensyn til den betydelige kontingentforhøielse en saadan kasse vilde nødvendiggjøre, at foreslaa noget i den retning. Vi gaar nemlig ud fra, at vor organisation i første række er og bør være en kamporganisation, og at alt, som kan skabe splittelse eller stille sig hindrende iveien for tilslutningen af udenforstaaende, bør undgaaes. Derimod finder vi at turde tilraade vore forbundsfæller paa de steder hvor flere afdelinger findes, at opprette lokale, frivillige sygekasser, for hvilke det jo vil være lettere at administrere og føre kontrol.

Der er siden forrige landsmøde fra forbundsstyret og forretningsudvalget gjentagne gange været gjort henvendelser til Stortinget og Regjeringen med anmodning om bevilgning til igangsættelse af offentlige arbeider paa den tid af aaret, hvor den private virksomhet ligger mest nede. Ligesaa har der været andraget om fri reise med statens jernbaner for arbeidsløse, der har villet søge arbeide udenfor sin hjemstavnskommune.

I anledning de fra indredepartementet i 1902 omsendte, af Stortingets socialkomite og Norsk jern- og metalarbeiderforbund fremsatte forslag til forandringer i fabriktilsynsloven, har forretningsudvalget, efterat

udtalelser fra afdelingerne var indhentet, indsendt til Stortinget endel ændringsforslag.

Foruden disse forslag og andragender har ogsaa udvalget besorget oversendt statsmyndighederne, jernbanebestyrelsen og forskjellige ingeniører, andragender og resolutioner, som har været indsendt fra enkelte foreninger og stedlige styrer, hvilke udvalget paa organisationens vegne har ledsaget med sin udtalelse.

Omend det ikke kan siges, at disse andragender og henstillinger er blevet imødekommet i den udstrækning, som ønskeligt kunde være, grundet den forholdsvis svage repræsentation arbejderne endnu har i nationalforsamlingen, har vi dog den tro, at det ikke har været helt forgjæves, idet nationens kaarne mænd derved er bleven nødt til at opta til diskusjon og prøvelse de krav, som har været fremsat fra arbejdernes organisation.

Det tør saaledes vistnok uden overdrivelse kunne siges, at de resolutioner mod Haverstingstunnellens bortsættelse til entreprenører, som efter forslag fra vort forbundsstyre vedtoges paa den sidst afholdte kongres i Arb. fagl. landsorganisation, og senere paa det af vort forbunds Kristiania-afdelinger afholdte masse-møde i januar maaned d. a., har havt en ikke ringe indflydelse paa den endelige beslutning i denne sag.

Som det af de fremlagte regnskaber vil fremgaa har foreningen Samhold i Sarpsborg erholdt et laan paa 3,500 kr. Angaaende denne sag kan meddeles, at nævnte afdeling, paa grund af vanskeligheder den var kommet i ved bygning af forsamlingslokalet „Folkets hus“ i Sarpsborg, indsendte et andragende til forbundet om et midlertidigt laan af ovennævnte størrelse. Dette fandt udvalget ikke at kunne indvilge. Derimod tilbødes foreningen at stille forbundet som garantist for laanet, ifald dette kunde erholdes af Landsorganisationens kasse og foreningen var istand til at stille fornøden pantesikkerhed for beløbet. Som følge heraf indsendte Samhold andragende til Landsorganisationen om, at faa laane beløbet. Da det i mellemtiden havde lykkedes at faa bogtrykker Chr. H. Knudsen og advokat Hazeland til at stille sig som garantister, og da desuden foreningen kunde stille som sikkerhed 2 panteobligationer til et beløb af 5,500 kr., gik Landsorganisationens hovedstyre, som i den anledning var indkaldt, med paa andragendets indvilgelse, idet sekretariatet bemyndigedes til at fastsætte de nærmere betingelser for laanets ydelse.

Paa et i den anledning sammenkaldt møde i sekretariatet besluttede dette af hensigtsmæssighedshensyn at bortlaane beløbet til Norsk arbejdsmandsforbund.

Naar forretningsudvalget, trods store tvil, gik med paa denne ordning, saa var det fordi: 1) Nævnte forening var dengang en af forbundets største. 2) Organisationen i Sarpsborg og omliggende distrikter vilde komme i en uheldig stilling, ifald private pengemænd skulde faa eiendomsretten til huset. 3) Foreningen vilde tabe de 2,000 kr. den havde lagt i huset og 4) Den af foreningen stillede garanti maatte, efter sagkyndiges udsagn, ansees for fuldt tilfredsstillende.

For at tilbagebetale laanet til landsorganisationen blev der senere, ved at deponere den fra Samhold modtagne pantobligation, optaget et laan i Kr.a arbejderbank stort 2,000 kr. Resten af beløbet er laant af forbundets reservekasse og tilbagebetalt til landsorganisationen.

Da imidlertid den mellem forbundet og foreningen „Samhold“ oprettede kontrakt, grundet den uventet store tilbagegang i foreningens medlemsantal, er bleven misligholdt, har forretningsudvalget besluttet at opsætte sagen paa landsmødets dagsorden og overlade til landsmødet at bestemme, hvorvidt den som sikkerhed deponerede pantobligation skal sælges, eller der skal gives foreningen yderligere henstand.

Da nævnte forening har repræsentant paa landsmødet og foreningen tidligere har modtaget varsel om det af udvalget foretagne skridt, finder vi det overflødig at gaa nærmere ind paa sagen i denne beretning. Det skal kun tilføies, at nævnte „Folkets hus“ har en meget heldig og værdifuld beliggenhed og er brandtakseret for 11,000 kr.

Ifølge den paa forrige landsmøde afgivne beretning var medlemsantallet dengang over 4,000, hvilket dog viste sig at være betydelig overdrevet, og da forretningsudvalget fandt ikke at kunne betale kontingent til landsorganisationen for flere medlemmer end forbundet virkelig havde, blev der af den nyvalgte kasserer opsat en fortegnelse over det medlemsantal, for hvilket foreningerne betalte kontingent. Denne fortegnelse udviste, at det virkelige medlemsantal ikke var stort over 3,000.

Siden forrige landsmøde er der udgaaet af fortegnelsen 39 afdelinger. Af disse er 3, nemlig Ølbryggeriarb. forening Kristiania, Stavangers kommunale og private arbejdsmandsforening samt Kr.a kvindelige fyrstik-arbejderforening udmeldt. De øvrige er dels

opløst, dels gaat op i andre foreninger. Grunden til, at saamange afdelinger er bleven opløst i disse 2 aar, maa for en væsentlig del søges i den omstændighed, at en stor del af jernbane-anlæggene nu er færdigbyggede, hvorfor arbejderne har maattet reise fra stedet.

Om en stor del af de i nævnte tidsrum opløste foreninger kan det ogsaa siges, at de i virkeligheden aldrig har eksisteret andet end paa papiret.

Der er siden forrige landsmøde indmeldt i vort forbund ialt 59 afdelinger, hvoraf 40 er nystiftede. Medlemsantallet er nu ifølge de sidste opgaver 4697 fordelt paa 102 afdelinger. Til agitation er der i førnævnte tidsrum anvendt ca. kr. 3,200. til konflikter inden forbundet kr. 36,140. Af forsikringskassen er udbetalt 10 bidrag med tilsammen 3600 kr.

Overenskomsten med Røros værk, der udløb 1902, er bleven fornyet til udgangen af 1905.

Foruden denne overenskomst er der siden forrige landsmøde lykkedes at faa istand overenskomster med 2 andre arbejdsgivere, hvilke omfatter ialt ca. 200 mand.

Som det vil være de ældre medlemmer bekendt, magtede ikke vort forbund og landsorganisationen, tiltrods for de største anstrængelser, at skaffe tilveie det beløb, som deltagere i den store konflikt paa Røros i 1901 ifølge forbundets love havde krav paa.

Som følge heraf har 5 af de i denne konflikt deltagende arbejdere anlagt sag imod forbundet med paastand om, at faa udbetalt det manglende beløb. Sagen var allerede reist vaaren 1902, idet forbundets daværende formand var indkaldt til Kristiania forligelseskommission 5te mai 1902.

Til at føre sagen for klagerne har disse antaget sagfører Møller paa Røros og for forbundet er af det tidligere forretningsudvalg antaget advokat Fr. Stang-Lund. Da det første forligsmøde ikke førte til nogen overenskomst, henvistes sagen til retten.

Efter optagelsen af endel tingsvidner paa

Trondhjem, 15de mai 1904.

Rich. Hansen.	Kristen Tørrer.	J. Bjerkmann.	P. Fjeld.	Gunnar Sethil.
J. K. Sundt.	J. Birkeland.	J. Karlgren.	Antho Kalvaa.	Svend L. Skaardal.
	Alb. Moeskau.	Johan Gudmundsen.		

Røros i slutten af 1902 stillede sagen i bero, da der fra klagerne og senere fra vort forbund blev indsendt andragende til justitsdepartementet om fri sagførsel, hvilket for begge parters vedkommende er bleven afslaaet. Sagen er nu indanket for Kristiania byret og kan der endnu intet siges om udfaldet af denne sag; dog mener vi efter de oplysninger, som det har lykket forretningsudvalget at tilveiebringe, at klagerne, der forøvrigt alle er mindre agtværdige mennesker, ikke vil opnaa noget ved dette sagsanlæg.

Paa det ekstraordinære styremøde 2den juni 1903 besluttedes at afholde næste styremøde i Trondhjem umiddelbart foran landsmødet. Derved mente styret at kunne spare forbundet for endel udgifter, samtidig som alle forbundsstyrets medlemmer vilde faa anledning til at overvære landsmødet og svare for sin handlemaade.

Idet vi forøvrigt henviser til de i fagbladet indtagne aarsberetninger, vil vi, idet vi træder tilbage, rette en tak til samtlige forbundsfæller for den tillid, der er os bevist og den bistand, der er ydet i de 2 aar vi har staaet som forbundets styre.

Om end ikke de forventninger som næredes paa forrige landsmøde kan siges at være gaaet i opfyldelse, har vi dog havt den tilfredsstillelse, at kunne iagttage en ikke liden fremgang inden vort forbund, saavel i medlemsantal som i indre fasthed.

Vi har i varetagelsen af vort hværv søgt at lægge den troskab, iver og ansvarfølelse som bør kunne kræves af en organisations tillidsmænd, og om vi end villig indrømmer, at enkelte af vore beslutninger fortjener kritik, fordi de ikke har været præget af den forudseenhed som ønskelig kunne være, saa har de dog været fattet med det for øie: at gavne forbundet, afdelingerne og de enkelte medlemmer, og er det vort ønske og haab, at dette i større udstrækning maa lykkes for dem, der paa dette landsmøde vælges til at lede vor organisation.

